

er mange Omraader, paa hvilke Kontraktfriheden allerede for længe siden er sat ud af Brug, netop i Forhold som det ærede Medlem selv beskæftiger sig med. Allerede samtidig med eller lige før vi fik den frie Forfatning her i Landet, blev netop Kontraktfriheden sat fuldstændig ud af Kraft med Hensyn til Udleje af Huse paa Landet med Forpligtelse til at yde Arbejdspræstation til Gængæld. Der gik en aandelig Værdi til Grunde, kan man godt sige, for Kontraktfriheden ved den Lejlighed; men det, der reddedes, var for Landarbejderstanden taalelige Livsvilkaar. Landarbejderne levede den Gang under utaalelige Vilkaar i Kraft af den hellige Kontraktfrihed, som tillod en Godsejer at leje Huse ud til Arbejderfamilier paa den Maade, at naar — saaledes som det jo i Regelen er Tilfældet ved de nuværende Afbetalingshandeler — en Arbejder og en Pige paa Landet holdt meget af hinanden og gerne vilde giftes, og Godsejeren havde et Hus, de kunde flytte ind i, saa sagde han: Nu kan I flytte ind her og gifte jer, men saa skal I levere saa og saa mange Arbejdsdage om Ugen til mig, naar jeg forlanger det. Dette blev forbudt allerede i 1848, og saaledes er det heller ikke mere end rimeligt, at vi nu kan forbyde dem, der sælger Møbler paa Afbetaling, at tage en urimelig høj Pris af to forlovede, som gerne vil gifte sig, og som derfor letsindigt gaar ind paa at betale en meget for høj Pris for de Møbler, de køber paa Afbetaling.

Det ærede Medlem (Sporon-Fiedler) kritiserede desuden Bestemmelsen i § 7, 2det Stykke, om, at hvis Sælgeren tager Tingene tilbage, og det solgte bestaar af forskellige Dele, skal Køberen have Ret til at vælge, hvad han vil, og skal kunne tilbageholde det, for saa vidt dets Værdi ikke overstiger det allerede betalte Beløb — saaledes kan man vistnok gengive Bestemmelsen i Korthed. Der tilføjes dog i Paragraffens tredie Stykke, at dette kun er tilladt, hvis Fraskillelsen ikke medfører væsentlig Værdiforringelse af det tilbagetagne. Det ærede Medlem sagde nu: Hvem skal afgøre det? Ja, det afgøres af Rettens udvalgte Mænd under de retlige Former, som maatte blive anvendt i det enkelte Tilfælde. Det kan naturligvis forme sig lidt forskelligt. Det ærede Medlem mener, at det vil blive vilkaarligt; men det vil netop ske med den Sikkerhed, Klarhed og Hensyntagen til alle Sider, som man kan gaa ud fra, at Rets-

institutionerne overhovedet vil sørge for i alle disse Forhold.

Det ærede Medlem mente, at man kunde overlade til Konkurrencen at fjerne de Misbrug, som knytter sig til Afbetalingshandeler. Jeg tvivler ikke om, at Konkurrencen kan fjerne nogle af Misbrugene, men Konkurrencen kan ogsaa antage saadanne Former, at Misbrugene fremelskes gennem Konkurrencen; thi netop det, at den ene presser den anden haardt i Konkurrencen, kan medføre, at der i mange Tilfælde ikke tjenes synderligt, og dette kan netop ophidse den, som sælger paa Afbetaling, til at søge at vinde en Fordel ved at tage Tingene tilbage paa et Tidspunkt, hvor de næsten er fuldt betalte. Jeg tror derfor ikke, at man kan overlade til Konkurrencen at regulere Forholdet. Den kan i visse Tilfælde lige saa godt fremavle Fejl, som den kan modarbejde dem. Jeg mener, at det Lovforslag, som her foreligger, og som jo er udarbejdet af indsigtsfulde Jurister fra de tre skandinaviske Lande, deler Sol og Vind lige imellem de modstaaende Interesser i dette Forhold, saa man ved at vedtage dette Lovforslag vil fremme Brugen af den gode Handel paa Afbetaling, men hemme og modarbejde de Misbrug, som unægtelig ogsaa knytter sig dertil.

Jeg har forstaaet, at Lovforslaget vil blive henvist til et Udvalg, og naar et saadant bliver nedsat, er jeg naturligvis rede til at forhandle med Udvalget om mulige Ændringer paa underordnede Punkter i Lovforslaget, men jeg haaber dog, at det skal kunne vedtages i alt væsentligt uforandret; thi jeg tror at kunne sige, at meget sjælden er et Lovforslag forelagt den høje Rigsdag, som har været mere omhyggeligt gennearbejdet og gennemtænkt end dette. Jeg behøver ikke at gøre opmærksom paa, at jeg ikke her roser mig selv, thi det er den skandinaviske Kommission, der har udarbejdet Lovforslaget, og jeg har kun forelagt det i den Skikkelse, hvori jeg har modtaget det fra denne. Derfor anser jeg mig for berettiget til at fremhæve, med hvilken Omhu og Indsigt Forslaget er gennearbejdet i alle Enkeltheder, hvilket indeholder en stærk Opfordring til ikke udenfor det Tilfælde, at man ønsker principielle Ændringer, at stille Ændringsforslag til nærværende Lovforslag.

Jessen: Den højtærede Justitsminister har imødegaaet det væsentligste af